

svetovnih jezikih, izmed slovanskih literatur največ ruske.

Tudi v izrecno literarnih revijah (posebno v Nagyvilágu) so pogostni članki, sestavki in recenzije iz sosednjih slovanskih literatur. Posledica tega zanimanja je bila, da so se na primer Hviezdoslav, Mickiewicz, Slowacki, Mácha, Wolker in Nezval lahko predstavili madžarskim bralcem v samostojnih izdajah. Skoraj je ni umetnine v literaturah slovanskih jezikov, ki bi ne imela enakovrednega madžarskega prevoda. Njegošev Gorski venec, Mickiewiczev Pan Tadeusz in več romanov Jakova Ignjatoviča so postali močno popularni, Puškinov Onjegin je v 30 letih doživel več kot 20 izdaj; Iva Andriča in Krleže ne izdajo v tolikšni nakladi, da ne bi pošla. Madžarska izdaja zbranih del Tolstoja in Dostojevskega je popolnoma pošla.

Stopnjuje se tudi zanimanje za slovensko leposlovje. Cankar je madžarskemu bralcu star znanec, medtem ko je med novejšimi zelo uspeh delo M. Bora Šel je popotnik skozi atomski vek, in sicer zato, ker so v madžarskem slovstvu izdali umetnine s podobno problematiko: Illyés Gyla in Déry Tibor, prav tako Juhász Ferenc.

Pregled v obliki naštevanja seveda ne more biti popoln. Predvsem smo si prizade-

vali prikazati in označiti interesantne tipe. Sziklay László je izoblikoval glavno smer tega zanimanja, rekoč v eni svojih razprav: »Die Untersuchungen der modernen vergleichenden Literaturwissenschaft müssen auf ganz Ost- und Südosteuropa ausgedehnt und innerhalb dieses Gebietes die charakteristischen Entwicklungsmöglichkeiten und verwandten Zügen der einzelnen Nationalliteraturen bestimmt werden.« (Raziskave moderne primerjalne literarne vede morajo zaobseči vso vzhodno in jugovzhodno Evropo ter za to področje ugotoviti značilne razvojne možnosti in sorodne poteze med posameznimi nacionalnimi literaturami.)

Ta program je — za zdaj — prejkone označitev naloge. Večina raziskovalcev opravlja primerjavo dveh literatur še na tradicionalen način (največkrat madžarske in po ene sosednje slovanske). Uspeh je že to, da je komparacija dosegla tak razmah. Naslednji korak se bo bržkone usmeril k sintezi večjih enot. Lepi uspehi madžarske literarnozgodovinske slavistike zadnjih 30 let nam zagotavljajo, da lahko zapujemo v nadaljnjo dejavnost madžarskih delavcev na tem področju.

V Budimpešti, decembra 1974

István Fried
Budimpešta

(Prevedel J. Fličar)

Polemika

»TRDOVRATNO PROTESTNIŠTVO« V. NOVAKA OB ZBORNIKU Š. KUZMIČA

Čprav Novakova »polemika« z uredniki in nekaterimi avtorji prispevkov v Zborniku Štefana Kuzmiča, objavljena v 2. številki 21. letnika JiS, po svoji vsebini in tonu ne sodi med običajne polemične spise, menim, da njegovo pisanje zasluži vsaj kratek odgovor, in to 1.) zavoljo njegove napadalne avtoritativnosti (ki pa nima nobene zveze z njegovim »podedovanim protestništvom«, izpovedanim med vrsticami) ter 2.) zavoljo poskusa omalovaževanja nekaterih dognanj o K. življenju in vplivnosti, ki se sicer zrcali v K. delu.

Kakorkoli bi razumel Novakovo prizadelost in užaljenost, da mu na simpoziju o Š. K. ni bilo moč »reagirati« na »najbolj grobe izpade in napake v nekaterih refe-

ratih« (kot to izjavlja v svojem pisanju), me zelo čudi, da je v svoji žolčni zagnanosti izpustil iz vida dejstvo, da pišemo danes tudi Slovenci letnico 1975 in ne letnico izdaje »Slovenske krajine« ali 1935 — pa je zategadelj zelo tvegano, če ne tudi anahronistično — ko se N. po eni strani »zavzema« za znanstveno resnico (sklicujoč se pri tem celo na svojo avtorstvo 19 enot v bibliografiji o Š. K.), po drugi strani pa posredno ali pavšalno odklanja vse, kar bi morda kdo drugi, izven zanj sprejemljivega kroga, novega ali drugačnega zapisal in dodal k podobi Š. K. Za Novakovo zdajšnje pisanje je dokaj značilno tudi zapoznelo odklanjanje mojega »označevanja prekmurskih ljudi« (ali točneje Ivanocija, Klekla) v Panonskem zborniku, prav tako

pa tudi omemba zamenjave slike Š. Kuharja v isti publikaciji (s čimer, resnici na ljubo, nimam nikakršne zveze, kajti slikovno gradivo so oskrbeli uredniki PZ). Še v redu, če se v svojem obračunavanju N. identificira s predvojno regionalno katoliško publicistiko, nesprejemljiva pa mi je njegova argumentacija, ki očito izhaja iz obrambe njene idejne naravnosti, in to prav v zvezi s Š. K., ki se je s svojim življenjem in delom pogumno zoperstavljal protireformacijskim dejavnostim in vplivom. O tem, kako dosleden je N. ostal sam sebi in kaj je namenil opravičiti s svojo »kritiko«, najbolj prepričljivo govori dejstvo, da je vzel za tarčo svojega napada (v prepričanju, da brani koristi) »naše kulturne in slovstvene zgodovine« — katere, o tem se da logično sklepati) moje uvodne opombe in ne — glavni del referata, češ »v spisu F. Š. ne vidimo (!!) niti 'vizije nacionalne obstojnosti' (44) in ne dokazanega 'zgodovinskega pomena', ker so njegove trditve tako splošne ali oddaljene od naslova, v marsičem pa vprašljive, nejasne ter bi vodilo predaleč, ko bi hoteli (!!) vsako od njih analizirati ali zavrniti«. Kaka sofistična pavšalizacija!

Te skope a vendar avtoritativno zastavljene Novakove »ugotovitve« ostajajo nedorečene in nedokazane. Rad priznam, da je npr. za Novaka in kakega njegovega somišljenika težko sprejemljiva ocena o zgodovinskem pomenu dela Š. K., skrajno problematično in tvegano pa se mi zdi v »splošnost, vprašljivost, nejasnost itd.« zaodevati (ali pa enostavno zamolčati) moje dokumentirane navedbe ali trditve, ki označujejo življenjsko pot, pobude in motive ter vplivnostne dejavnike pri ustvarjalnosti Š. K. Rad priznam celo svoj »greh«,

da me je raziskovanje življenja in dela Š. K. pripeljalo do drugačnih ugotovitev, kot pa jih vsebuje glavni N. spis o Š. K. (»Š. K. prekm. slovenski biblijski prevajalec«). Za ilustracijo tega samo nekaj vzporedb in morda nevšečnih novosti! V 4. poglavju omenjenega spisa N. piše, da je K. osnovno šolo obiskoval v Segedinu (oddaljenem Segedinu, kot pravi on), jaz pa na podlagi preverjenih dokumentov trdim, da je bila to bližnja Radgona. V istem poglavju N. meni, da se je K. prvič poročil še pred prihodom v Šurd, nasprotno pa jaz v opombah svojega prispevka omenjam, da je stopil v zakon po nastopu službe v Šurdu (poročili so ga vizitatorji). Dalje: N. je v dvmih glede tega, ali je K. imel sina ali ne, jaz navajam preverjene podatke o tem. Nemajhna novost je zame in za marsikoga ime »Sartoris« za Kuzmiča, Serpilusovo pismo, pozivni dokument za Šurd, zapisnik oz. izpoved o fizičnem napadu na Kuzmiča v okolici Šurda itd. itd. Tu je potem še pietistični in nasploh bratislavski vpliv na celotno K. dejavnost, o katerem govorim dokumentirano in nedvosmiselno.

Ob koncu tega bežnega odgovora na N. pisanje o mojem prispevku v Zborniku Š. K. naj opozorim še na eno značilnost njegove koncepcije glede Š. K. V sklepnem stavku svojega »obračuna« se »tolerantno« zavzema za »skupno objavo« (v zvezi s Š. K.), ki bi — sodeč po njegovih pravkar objavljenih fragmentarnih razglabljanjih — morala temeljiti vsaj na ekumenski zasnovi, da bi zadovoljila njegovo ekskluzivno pojmovanje — znanstvene resnice.

Franc Sebjanič
Beograd

KNJIŽNE NOVOSTI SLOVANSKE KNJIŽNICE

Bibliografije

BIBLIOGRAFIJA sovske bibliografii... LXXIX. — Moskva, 1974. — E 20140/1972

BIBLIOGRAFIJA znanstvenih in strokovnih objav v letu 1973. — Ljubljana: Sklad Borisa Kidriča, 1974. — C 1136/3

HRKALOVIĆ, J.: Katalog retkih srpskih

knjiga 1741—1941. — Beograd, 1971. — C 20220

MOLIÈRE na slovenskem odru: sur la scène slovène: katalog in bibliografija. — Ljubljana, 1975. — D 1195/5

PODMANICKA, A.: Katalóg slovacikálnych kníh vydaných do roku 1918 v knižnici Matice slovenskej. — Martin, 1974. — C 2371/10, 11